

ACC. N.R. 9499

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: SKÅNE Upptecknat av: Olle Thulin
Härad: Albo Adress:
Socken: Rörum Berättat av: P. Nilsson
Uppteckningsår: 1929. Född år 1836 i Vätaby

Uppteckningen rör Se REG. sid. 18.

Skriv endast på denna sida!

Läsning:
(böcker, tidningar m. m.)

Resor:

Har sagesmannen sina hågkomster efter vissa personer? Vilka?
(el. upptecknaren)

Deltagande i föreningslivet:

Förtroendeuppdrag:

Övriga upplysningar: Sällan kan man möta något mera beklämmande än när
gamle Per Nilsson berättar sin levnadshistoria. Han hade en ganska stor
gård i Vitaby sn. Hans söner lurade honom sälja sin gård och att ge dem
pengarna, ty de skulle bygga ett hus i Malmö. Per Nilsson skulle så få
bo hos dem och få det bra på gamla dar. Men bra! Nu ha sönerna helt
struntat i sin gamle far och sn har fått ta han om honom. Han är nu ut-
ackorderad hos en familj i Baskemölla. Men trots allt är den gamle nöjd
och belåten och tacksam mot sitt nya värdfolk.

Död den Ant. av
(år och dag)

Dessa uppgifter ha insänts av:
(namn och fullständig adress) år

Per Nilsson

Född i Vitaby 1836.

Bor i Baskemölla

2499

Upptecknat av

Olle Thulin

Juli 1929.

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Maran och marsten.

Jag har ridits mycket av henne i mina dar. När man ställer skorna vid sängen, ska tårnastå inåt sängen. Då kan inte maran komma på en.

Det finns stenar, som det är ett hål i. Det är en marsten. Det är maran, som pissat hålet. En sådan ska man hänga i ett band över en häst, då kan inte maran gå på honom. En sän sten har makt hålla henne borta.

Per Nilsson
Född i Vitaby 1836.
Bor i Baskemölia.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV
2499

2.

Upptecknat av
Olle Thulin
Juli 1929.

*Skanör
Alvön
Rörum*

Lyktgubbar.

Min far berättade att en natt ,då han var med i en brydestua
uppe i Vitaby,så tappade en av karlarna en nagel, som satt å brå-
gen. Den föll ner bland skävorna, och han kunde inte hitta den.
Utanför brydestuan såg han,hur lyktgubben gick fram och till baka.
Han ropade på honom:Kom hit och lys mej din djävul,så jag hittar
bråganageln. Genast kom det ett bloss in och lyste upp hela bry-
destuan, och han hitta sin nagel, som låg bland skävorna på golvet.

Per Nilsson

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Född i Vitaby 1836.

2499

Bor i Baskemölla.

Upptecknat av

Olle Thulin

Juli 1929.

3.

Vätterna.

Min svärfar sa att han skulle flora vätterna. Det var varje julattan. Då gick han och slog öl å alla hörn både ute och inne. Vätterna drog aldrig varken från eller till och mutade man dem litet, så gjorde de ingenå skada o inget förtret.

Pér Nilsson

Född i Vitaby 1836.

Bor i Baskemölla.

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

2499

Upptecknat av

Olle Thulin

Juli 1929.

Vätterna.

En gång kom en vättekvinna upp i köket. Då
frågade kvinnan henne, vad hennes man var, det knabbade så rysligt.
Han är skomakare, sad e vättekvinnan, men jag vill bara säga från
att ni flyttar er fölmärr, ty hon pissar ner på vårt bord. Annars
ska både märren och fölet dö. De voro tvungna att flytta märren.

Per Nilsson

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Vitalby Född 1836.

Bor nu i Baskemölla.

2499

56

Upptecknat av

Olle Thulin

Juli 1929.

Lunds Domkyrka.

När Lunds domkörja skulle byggas, var där en man, som
ackederade en murare, som skulle bygga körjan. De var en besvärlig
ackedering, för de gällde både liv och död. Om inte mannen kunde sä-
ga murarens namn, när körjan blev färdi, skulle mannen dö. Men de acke-
derade så ha kom te å bygga körjan. O nä han böjt på henne närra
ér, så blev hon både stor o hög. Nu tänkte mannen, att körjan snart
var färdi, och då ska jag dö. Så gick han där o gruva se så han kom
långt ut i vängarne. Så gick mannen, så han blev trött. Så skulle
han gå upp på en backe o lägga o vila se. Som han lå, hörde han nå-
got besynnerligt i backen, o då lägger han örat te marken o skulle
ligga o lyas. O som han lyddes kom han te o höra nån som sa: Ding
Finn pågen min imorron kommer Tjing Finn fareh din med männens
unga hjärteblod. Då blev mannen gla, när han fick höra murarens
namn, så han gick hem och la sej i glädjen. O så om morronen, när
han var oppseden, så skulle han gå opp om körjan o se om muraren.

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV 2499

6

Då står muraren o passar den sista stenen te, som han skulle lägga
i körjemuren. Då skriker mannen te: Tjing Finn sätt stenen väl in
och gack sen hem. Då blev muraren arg, så han slängde både ste-
nen o hammaren o mursken o gick. Därför är inte Lunna dom körja hel-

Per Nilsson

Vitalby Född 18³⁶.

Bor nu i Baskemölla.

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKLIVSINNECAPKIV

2499

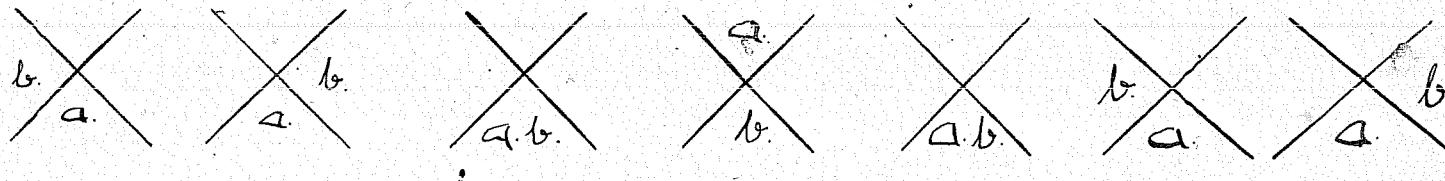
Upptecknat av
Olle Thulin
Juli 1929.

2

Skinnkompass.

Två halmstrå lades i kors på golvet, och så skulle en dansa i vinklarna och ej flytta på halmstråna. Sen man dansat på golvet, skulle man dansa i loftet. Här ritades ett kors med krita, och så fick man dansa samma dans där. En eller två karlar man vila på.

a ena foten och b andra.

Per Nilsson

Vitaby, Albo hd.

Född 1836.

LUND S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

2499

8.

Upptecknat av

Olle Thulin

Juli 1929.

En visa om en man, som sänkte sig i Gylleboa sjö.

Från Per Nilssons pågår.

Den 17 december, då solen gick ner röd,
då timade en olycka på Gyllebo sjö.

Där gingo fyra karlar till ett föresatt mål.

Den ene måste dricka dödens bittra skål.

Ja farligt är det nu till att leva.

De skulle gå till Sköred, där nöjet var utsatt.

Men döden han möter dem med den mörkaste natt.

Ja farligt är det nu till att leva.

Per Nilsson

Viteby, Albo hd.

Född 1836.

2499

Upptecknat av

Olle Thulin

Juli 1929.

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Gåtor.

En hålbugad mor en krogryggad far o fyra sjungande döttrar .

Det är en fiol.

Två brunbattingar,fyra liverlattingar,mushål o rökhål o
fäktareskäft. Det är en katt. Brunbattingar ögo-
nen,liverlattingar behen mushål munnen,rökhål röven,fäktaresvans
svansen.

Biskopen i Lund,han hafte en hund,han hette som du,han hette
som jag.Han hette som allt vad i världen var.

Vad hette hunden.

Per Nilsson

Vitaby, Albo hd.

Född 1836.

2499

Upptecknat av

Olle Thulin

Juli 1929.

10

LUNDSS UNIVERSITETTS
FOLKMINNESARKIV

Skörden.

Den som tog sista skåret på en sädesåker, sade
man tog haren. Om något tappades, när säden kördes in, så skulle
detta inte räfsas över skammeln utan plockas upp med händerna. Om det
räfsades över skammeln, blev det ingen skörd nästa år.

Tarl. 64

Skäre

Per Nilsson

Vitaby

Född 18³⁶.

Bor nu i Baskemölla.

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

2499

Upptecknat av

Olle Thulin

Juli 1929.

11.

Tröskning och torskeman.

Jag här varit torskeman i flera år. När de färt in säden börja de genast tröska. Strax i oktober månad. Vi började klockan 1 på natten, "toska otta". Vid 4 tiden fingo vi ottemad, som bestod av ost, smör, bröd och fläsk och så förstås brännevin. Då tog vi oss en halvtimma. Sen toska vi igen till frukost kl. 7. Då vankades sill och pantofler och mjölk och bröd. Nu hade vi ungefär en timme. Sen var det att toska igen ända till middag kl. 12. Då fick vi soppa, fläsk och kött och bröd. Middag hade vi halvannan timme. Sen hade vi meattan kl. 5. Då fick vi smör, ost och bröd och brännevin och fingo hålla upp en halv timme. Vi toskade så igen till kvällsmaden kl. 7. Då brukade det vara mjölk och korngrynsgröt och bröd. Sen fick vi gå och lägga oss, om vi ville. Stundom var det toskemannen och en dräng, som tröska och stundom två toskemän och två drängar. Torskemannen hade pungaskäppa. När han tröskat 20 tunnor, fick han en. Vi brukade tröska av i februari månad, men en

2499

del gärdar höll på in i mars. På somma stället toskades vid tranlampa och somma vid talgljus. Lampan eller ljust stod i något, som kallades holta. Det var som en liten hylla med skydd vid sidorna, så att ej halmstrå kom dit. Om någon var förveten och stod titta i lögdörren, så brukade torskemannen fråga, om han ville se lokatten. Ville han det och blev nyfiken, tog torskemannen och lade plejeln om nacken på honom och klände åt. De var nöjda, när de sett lokatten en gång.

LUND S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Per Nilsson

2499

Vitaby. Albo hd.

Född 1836.

LUND S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Upptecknat av

Olle Thulin

Juli 1929.

Midsommarsblomster.

Midsommarsafton så skulle en tös gå ut och plocka två kärleksörter. Dessa skulle så stickas in under en bjälké i taket intill varandra. Växte örterna mot varandra, skulle tösen få sin fästeman. Växte den ena örten till och den andra från, så ville den ena parten men inte den andra. Pian på en gård där jag tjänade gjorde så, och hon blev gift medd den andre drängen.

Per Nilsson

Född i Vitaby 1836.

Bor i Baskemölla.

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

2499

Upptecknat av

Olle Thulin

Juli 1929.

14

Julhalmen.

Julafton breddes hela golvet i stuan över med halm. De brukade ta in ett par klippor långhalm. Halmen låg inne över juladarna och barn och tjänstefolk lågo i den. Sen juladarna voro över bands den ihop och det kallades en juladocka. Den förvarades uppe på loftet tills den på framtiden användes till gäsaredar.

Per Nilsson

Född 1856

Vitaby, Albo hä.

Född 1836.

Häne

Julgranen.

Per Nilsson var omkring 30 år första gången,
han såg en julgran. Det var hos Petterssons på nummer 30 i Rörum. Hos
vanligt folk blev den inte bruklig förrän långt senare.

I Per Nilssons hem hade de alltid fars och
mors ljus vid jularna. De studio och brunno på julbordet. Dens ljus,
som först brann ner, skulle först dö. Slocka det ena ljuset, skulle den
dö i förtid.

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

2499

Upptecknat av

Olle Thulin

Juli 1929.

157

Per Nilsson

Vitaby, Albo hä.

Född 1836.

LUNDSS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

2499

Upptecknat av

Olle Thulin

Juli 1929.

16.

Att iakttaga, när kreatur köptes.

När en ny häst köptes, skulle han aldrig ledas rätt in i stallen, utan man skulle rygga in hästen. Endast då skulle han komma att trivas, och ingen skulle ha makt att för trolla honom.

Då en gris köptes, skulle han föras baklänges in i stian. Sen skulle tre tändstickor föras där och en tre gånger mellan benen.

Det var bra ha ett stålband på skammeln, det kunde inte trollen gå över.

Per Nilsson

Vitaby, Albo hd.

Född 1836.

LUND S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

2499

Upptecknat av

Olle Thulin

Juli 1929.

17

Hälsa på månen.

Vid första nytändning på året skulle man förr gå ut med en psalmbok i händerna. Man skulle ställa sig på gården, se upp mot månen och säga: Välkommen Herre och välkommen Kung

Med fläsk, böste och brå te hösten.

Så skulle man på måfå öppna psalmboken. Det blad, som kom upp, skulle sen vara ens själatröst under året. Första gången jag hälsade på månen, var jag en 9-10 år.

Mara och marsten	med 1.
Lykteljubbar	2.
Vättar	3 - 4.
Jäger om Lunds domkyrka	5 - 6
Darra Marinkampars	7.
Visa om om man, man räckte mig i dypmekor epi.	8.
3 gator	9.
I Körden: 'ta laren' Magiska handlingsar.	10.
Friskhoring och tarkonson	11 - 12.
Midsommartidmärter : tyda	13.
Jultalmen - julsåska	14.
julgrans julgrans.	15
Magiska handlingsar, de kreatur häjtor	16.
Kälra grå vänner : nyhet	17.